

Religió i modernitat

Josh Rosenberg és rabí a la sinagoga Lincoln Square de Nova York. Té al seu càrrec els adolescents de la congregació. És també professor a l'institut jueu Salanter Akiba Riverdale, a la part rica del Bronx. En Josh és jove, ambiciós, viatger, un bon esportista i, quan pot, submarinista. I, això no obstant, no deixa de ser un rabí. Encara hi ha catalans que, quan s'imaginaven un jueu, el dibuixen amb barba, trenetes als costats (*peyes* en jiddisch), barret i vestit negre, amb el nas gros, fanàtic i misogin. Els estereotips d'un país que en cinc segles no ha vist cap jueu continuen funcionant i les imatges dels jueus ultraortodoxos fixen en l'imaginari popular la imatge del que és un jueu.

Malgrat els tòpics, els jueus no són *haredim* ultraortodoxos. Si alguna cosa defineix el món ortodox jueu és la seva pluralitat. Actualment, el judaisme religiós existent s'articula en grans moviments, tots majoritàriament apareguts al segle XIX. Hi ha el moviment de reforma que rebutja la Llei i advoca per una supeditació clara de la religió i de la judeïtat a la modernitat. El moviment conservador parteix dels mateixos postulats del judaisme de reforma però pretén preservar l'observança religiosa de la Llei conformada al món modern. Finalment, trobem el moviment ortodox. És el judaisme tradicional, aquell en el qual religió i ètnia són indestriables, convertit en religió. Ho explica molt bé Leora Batnitzky al seu darrer llibre *How Judaism became a religion*. L'ortodòxia jueva, més que cap altre

moviment jueu, adapta la mentalitat moderna a la religió tradicional per crear un producte nou i vell alhora.

Dins el món ortodox, l'anomenada ortodòxia moderna és el resultat més reeixit d'aquesta adopció i adaptació de la modernitat. A diferència d'altres adopcions i adaptacions ortodoxes de la modernitat –per exemple, l'organització hassid Chabad Lubavitch–, l'ortodòxia moderna assumeix la progressiva modificació dels seus postulats i l'avanç dinàmic de la Llei, sense caure en la temptació de purgar els comandaments suposadament incòmodes per a l'home modern. Tanmateix, el fenomen més

BORJA VILALLONGA

HISTORIADOR, ÉCOLE DES HAUTES ÉTUDES EN SCIENCES SOCIALES

En Josh és jove, viatger, esportista i, no obstant, no deixa de ser un rabí

interessant del judaisme ortodox modern és que, partint d'una comprensió conservadora de la religió i la modernitat, s'ha constituït en un moviment neta-ment plural en l'àmbit ideològic.

No ha de sorprendre que algunes de les sinagogues ortodoxes modernes consagrin aquesta pluralitat ideològica i, fins i tot, apliquin polítiques clarament d'esquerres. Per exemple, la sinagoga Lincoln Square que esmentava té un equip de rabins en el qual hi ha dones, encara que aquestes no rebin el títol de *rabina*. Aquesta mateixa sinagoga, com tantes altres sinagogues ortodoxes modernes, ha dut la

igualtat entre homes i dones o la normalització de l'homosexualitat fins als límits permesos per la Llei jueva. Alhora, es manté un fràgil equilibri entre culte, formació religiosa i justícia social –*tikkun olam* en hebreu–. Per tirar endavant aquesta modernitat jueva ortodoxa oberta i plural, fa pocs anys es va crear una organització ortodoxa moderna progressista anomenada International Rabbinic Fellowship, amb noms de primera categoria que potser no diran res al lector català: Avi Weiss, Shlomo Riskin o Adam Mintz. Són el gir liberal enfront del gir conservador del cos rabínic ortodox modern tradicional, el Rabbinical Council of America. Són, en fi, una altra mena d'ortodoxos.

El judaisme no va ser l'única confessió que durant el segle XIX va adaptar i adoptar la religió tradicional a la modernitat des d'un punt de vista conservador i ortodox. L'Església catòlica va dur a terme un procés molt similar. A l'Europa postrevolucionària, el moviment dels ultramuntans va començar a definir les grans línies per transformar el catolicisme en una religió inserida dins la modernitat. Aquests intel·lectuals catòlics eren conservadors i doctrinalment ortodoxos, però assumien la progressiva transformació teològica i filosòfica del magisteri catòlic. Pius IX va ser el seu papa. Va entronitzar profunds canvis com el centralisme romà, el neotomisme, la infal·libilitat papal, i es van estructurar les masses catòliques en l'àmbit espiritual i polític. Judaisme i catolicisme són dues cares de la mateixa modernitat religiosa del segle XIX.

GETTY

CARTES I MISSATGES

L'economia va bé?

Imaginem-nos una empresa gran, de 10.000 treballadors, a la qual el creixent ús de la tecnologia i els avantatges que els donen les noves lleis per estimular la creació de feina li ha permès reduir el nombre de treballadors a la meitat, i fer treballar els restants més hores per menys diners. Amb això n'han pogut acomiadar 1.000 més. A més, acollint-se a una enginyeria fiscal respectuosa amb els grans creadors de riquesa, han hagut de pagar percentualment molt menys que un mileurista en nòmina. Resultat: a banda d'alguns empipadors efectes col·laterals –6.000 treballadors a l'atur, 4.000 precaritzats i una hisenda pública raquítica–, l'empresa ha multiplicat els beneficis espectacularment. L'economia va bé!?

Imaginem-nos ara un casino financer de màniga ampla, amb carta blanca per fer i desfer, on alguns fan diners a cabassos del no-res. Quan la banca (mai més ben dit) ja no dóna més de si, es retalla d'aquí i d'allà. Resultat: a banda d'alguns efectes col·laterals –una po-

blació cada dia més escanyada i desatesa–, puja la borsa. L'economia va bé!?

JOSEP CLAVERA
GRANOLLERS

Puig i Cadafalch

L'article del conseller Santi Vila, fa dues setmanes, va despertar molt d'interès. Ignasi Aragay el va matisar i, després, Narcís Comadira va escriure un article en què opinava ben diferent.

Si bé el llegat de Puig i Cadafalch sembla suscitar una aprovació general en la seva feina com a arquitecte, científic i historiador, es mantenen reticències a l'hora de valorar-lo com a polític, a causa, probablement, de la seva actuació arran del cop d'estat de Primo de Rivera.

Quan se celebren els 100 anys de la seva creació, la tasca de la Mancomunitat, que va permetre posar les bases de la Generalitat republicana, és reconeguda per tothom. Doncs bé, l'obra de Prat i de la Mancomunitat és inseparable de la de Puig i Cadafalch. En el període 1914-1917, perquè la van dur a terme tots dos; i en el 1917-1923, perquè, després de la mort de

Prat, Puig i Cadafalch la va seguir i ampliar fidelment en unes condicions polític-socials realment enverinades.

Historiadors com Enric Jardí o Albert Balcells han escrit sobre la posició de Puig i Cadafalch davant el cop de Primo de Rivera, i han alertat dels perills de fer una lectura ràpida i simplista d'aquells fets.

En tot cas sembla força injust pretendre que la història faci un salt de Prat de la Riba a Macià i Companys... (i a Tarradellas després), com si Puig i Cadafalch no hagués existit.

Catalunya no es pot permetre relegar a l'oblit polític una figura de la talla de Puig i Cadafalch. I una manera excel·lent de tenir-lo present seria posar el seu bust al Palau de la Generalitat.

ESTEVE MACH BOSCH

PRESIDENT DE L'ASSOCIACIÓ D'AMICS DE JOSEP PUIG I CADAFALCH

El transvasament de l'Ebre

La clara pretensió d'aquest transvasament és empètitir-nos no només nacionalment sinó també geogràficament.

Aquesta agressió mediambiental provocarà sens dubte l'eventual regressió del fèrtil delta de l'Ebre, perquè farà que hi minvi un cop més l'aportació de llims i sediments d'un riu que quedarà empresonat i que perdrà totalment el seu esperit lliure. També minvarà considerablement l'extensió de moltes platges, ja que aturarà la dinàmica natural d'aquest curs fluvial. Això no només farà que es perdi territori, sinó que comportarà que una altra part d'aquest fèrtil espai quedi erm per culpa d'una salinització desbocada que anirà avançant sense aturador, cosa que tindrà greus efectes ecològics i econòmics per al territori.

Evocant l'esperit d'en Serrallonga, cal que aturem aquesta barbaritat sol·licitant empara a Europa.

MARTÍ GASSIOT
BARCELONA

Les cartes enviades pels lectors han de tenir un màxim de 1.000 caràcters. El diari es reserva el dret de resumir-les. Els seus autors hi han de fer constar nom i cognoms, adreça postal i electrònica, número de carnet d'identitat i un telèfon de contacte. Les cartes no es respondran.

Podeu expressar-vos al diari a través de la web www.ara.cat, i per les següents vies:

[@diariARA](https://www.facebook.com/diariARA) [facebook.com/diariARA](https://www.facebook.com/diariARA) [@cartes@ara.cat](mailto:cartes@ara.cat) Carrer Diputació, 119, 08015, Barcelona Fe d'errades: opinio@ara.cat

